

COĞRAFYA ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSİ KAPSAMINDA KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Osman ÇEPNİ*

Fatih AYDIN**

ÖZET

Bu araştırmanın amacı coğrafya öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları dersinde yaşadıkları sorunları ve bu sorunlara yönelik geliştirdikleri çözüm önerilerini incelemektir.

Çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmaya 2014–2015 öğretim yılı bahar döneminde, Karabük Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü son sınıf öğrencileri arasından pedagojik formasyon eğitimi alan 140 öğretmen adayı katılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre okul uygulamalarında yaşanan sorunlar arasında en fazla; okullara ulaşım ile ilgili sorunlar, öğretmen adaylarının uygulama okullarında sayılarının fazla olması, uygulama okullarının olanaklarının yetersiz olması ve denetim eksikliği yer almaktadır. Bu sorunların giderilmesine yönelik çözüm önerileri arasında ise üniversite ve uygulama okulları arasında işbirliği sağlanması, öğretmen adaylarının yaşadıkları yerlere yakın okulların uygulama okulu olarak seçilmesi, uygulama saatlerinin, denetimlerin ve uygulama okullarının sayılarının artırılması, öğretmen adaylarının derslerinde öğrenci merkezli öğretim yöntem ve teknikleri kullanması gerektiği yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlik Uygulaması, Öğretmen Yetiştirme, Coğrafya Öğretmen Adayı.

* Yrd. Doç. Dr., Karabük Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, ocepni@karabuk.edu.tr

** Doç. Dr., Karabük Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, fatihaydin@karabuk.edu.tr

THE PROBLEMS PROSPECTIVE GEOGRAPHY TEACHERS ENCOUNTER IN TEACHING PRACTICE LESSON AND SOLUTION SUGGESTIONS

ABSTRACT

The purpose of the present study was to examine the problems that prospective geography teachers encounter during teacher practice lessons and their solution suggestions to these problems. This study was designed in descriptive survey model. A total of 140 prospective teachers from all final-year geography students studying in Karabuk University Faculty of Letters Department of Geography and also studying in pedagogical formation program participated in the study. Results revealed that the most encountered problems during teaching practice sessions were transportation to schools, the high number of prospective teachers in practice schools, limited facilities of practice schools, and the lack of supervision. Some of the solution suggestions for these problems were providing collaboration between university and practice schools, choosing practice schools that were close to the places in which prospective teachers dwell, increasing the frequency of supervision and the number of practice schools, and the use of student-centered teaching methods and techniques in teaching practice lessons.

Key Words: Teaching practice, teacher training, prospective geography teachers

GİRİŞ

Eğitim sisteminin temel ve göz ardı edilemez ögesi olan öğretmenlik, toplumu tüm yönleriyle etkileme gücüne sahip mesleklerin başında gelmektedir. (Şimşek, 2005). Sönmez (2000), öğretmenliği davranış mühendisliği olarak ifade etmektedir Kavcar'a göre (1999), öğretmenlik mesleğinin önemi ve değeri; öğretmenin, eğitim sisteminin en kritik ögesi olmasından kaynaklanmaktadır. Genelde eğitim özelde ise öğretmen yetiştirme, Türk eğitim sistemi açısından üzerinde önemle durulan konulardan birisidir. Türkiye'de, iki yüz yıla yakın bir zamandır öğretmen yetiştirme konusunda sürekli girişimler olmuş, değişik modeller tasarlanmış, geliştirilmiş ve uygulanmıştır (Alkan ve Hacıoğlu, 1997; Açıkalm, 2000).

Öğretmenlik mesleği açısından en önemli konulardan birisi öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimleri sürecinde etkin bir şekilde yetiştirilme-

sidir. Türkiye, Cumhuriyet Tarihi sürecinde öğretmen yetiştirme ve uygulama deneyimi kazanmıştır. Bu süreçte, Köy Enstitüleri, İlköğretmen Okulları, Yüksek Öğretmen Okulları, Eğitim Enstitüleri, Eğitim Yüksek Okulları, Eğitim Fakülteleri gibi kurumlar aracılığıyla öğretmen yetiştirilmiştir. Öğretmen yetiştirme programlarının en önemli aşamalarından birisi, öğretmen adaylarını gerçek eğitim ortamlarına hazırlama dönemidir (Sarıtaş, 2007).

Türkiye’de öğretmen yetiştirme görevi 1981 yılında yayımlanan 2547 sayılı yasayla Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) çatısı altında toplanan üniversitelere 1982 yılında aktarılmıştır. Bugüne dek öğretmen yetiştiren kurumların yapılanmaları çeşitli dalgalanmalarla sürmüştür. Eğitim Fakültelerinde, YÖK/Dünya Bankası, Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Geliştirme çerçevesinde, yerli ve yabancı uzmanların rehberliğinde 1994-1997 yılları arasında çalışmalar yapılmıştır (Günçer, 1999). Bu çalışmalar doğrultusunda, eğitim fakültelerinde yeniden yapılanma sürecine girilmiş, eğitim fakültelerinin program ve yapılarında yeni düzenlemelere gidilmiştir. Bu düzenlemelerden birisi de öğretmen adaylarının, kuramsal bilgi ve becerilerini okullarda daha fazla uygulamaya koyabilmelerini, öğretmenlik mesleğini her yönüyle daha iyi tanımlarını ve mesleğe hazırlanmalarını sağlamaya yöneliktir. Bu amaç doğrultusunda öğretmen adaylarına, öğrencilik yıllarında okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersleriyle alanda öğretmenlik deneyimi kazandırılmaya çalışılmaktadır (Ünlüönen ve Boylu, 2007). Bunun sonucu olarak da Eğitim Fakültelerinin lisans programlarında öğretmen adaylarının okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersleri olarak düzenlenen okullardaki çalışmalarına daha fazla ağırlık verildiği görülmektedir.

Yapılan araştırmalar öğretmen adayların bilgi bakımından yeterli ancak öğretmenlik mesleğinin uygulamasına yönelik bilgi ve beceri açısından eksik olduğu şeklindedir (Harmandar Bayrakçeken, Kıncal, Büyükkasap ve Kızılkaya, 2000). “Öğretmen Adaylarının Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Öğretim Kurumlarında Yapacakları Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Yönerge” ile; öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine daha iyi hazırlanmalarını, öğrenim süresince kazandıkları; genel kültür, özel alan eğitimi ve öğretmenlik mesleğiyle ilgili bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklarını gerçek bir eğitim öğretim ortamı içinde kullanabilme yeterliliği kazanmalarını sağlayacak uygulama çalışmalarına ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir (MEB, 1998:1).

Pek çok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de öğretmenlik eğitiminin bilgi kazandırma ve uygulama olmak üzere iki temel yönü vardır. Bunlardan birinin diğerine tercih edilmesi mümkün değildir (Kıncal, 2004; Aykaç, 2004). Türkiye’deki öğretmen yetiştirme sisteminin program boyutu incelendiğinde dikkati çeken en önemli yönlerden biri, öğretmenlik uygulamalarına önceki programlara göre daha çok ağırlık verilmesidir (Yeşil ve Çalışkan, 2006). Öğretmenlik uygulamaları, öğretmenlik mesleğini oluşturan birçok görevi öğretmen adaylarına tanıtmaya amaçlı güden planlı gözlem ve etkinliklerden oluşmakta, öğretmen adayına okul yaşamını tanıtmaktadır. Öğretmenlik Uygulamasının amacına ilişkin Sands, Özçelik, Busbridge ve Dawson’ın (1997), şu saptamaları vardır: (1) öğretmen adaylarında, eğitim gördükleri düzeyde öğretmenlik ve değerlendirme yapmak için gereken mesleki yeterliliği oluşturmak, (2) öğrencilerin yaş, yetenek, özel ihtiyaç ve geçmiş birikimlerine öğretmenliklerini etkili bir şekilde uyarlayabilmeleri için öğretmen adaylarını hazırlamak, (3) etkili bir okul ortamına katkıda bulunacak anlayış ve tutumlara sahip profesyonel birer öğretmen olabilmeleri için öğretmen adaylarını hazırlamak. Flowers’a göre de, eğitimde uygulama çalışmalarının öğretmen adaylarına bir çok yönden katkısı söz konusudur ve bu katkılar üç alanda olmaktadır: (1) kuramı uygulama olanağı sağlama, (2) çalışmalarını yöneltmek için öğrenciye ihtiyaçlarını ve eksikliklerini görmesine yardım etme, (3) gerçek öğretme-öğrenme durumunu yönetirken öğrenci ile çalışma olanağı sağlamak ve etkin biçimde fonksiyonel olma kabiliyeti geliştirme (Alkan, 1987).

Öğretmenlerin kavramsal boyutta yetiştirilmesi her ne kadar üniversiteler tarafından yürütülse de, mesleki açıdan yeterlik kazanabilmeleri için okullarda uygulama yapmaları ve kavramsal bilgilerin uygulama ile bütünleşmesi gerekmektedir (Özkan, Albayrak ve Berber, 2005; Wong & Tsui, 2007). Nitelikli insan yetiştirmek içinde nitelikli eğitim ve öğretim kurumları gerekir. Okullarda görev yapacak öğretmenlerden beklenen davranışın, hizmet öncesinde öğretmen adaylarına kazandırılması için öğretmen eğitimi programlarında amaçlara ve öngörülen nitelik düzeyine dönük program standartlarının belirlenmesi önemlidir (Basinger, 2000:13; Akt. Adıgüzel, 2008).

Öğretmen adaylarına hizmet öncesi eğitim kapsamında verilen derslerden birisi öğretmenlik uygulamasıdır. Nitelikli öğretmen yetiştirmede okul uygulama çalışmaları adayların profesyonel gelişimi açısından önemli bir yere sahiptir (Hacıömeroğlu ve Şahin, 2011). Öğretmenlik uygulamaları

öğretmen adaylarına teori ile pratik dengesini kurmada önemli bir köprü olmaktadır (Giebelhaus & Bowman, 2002).

Öğretmenlik uygulaması dersi ise öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine hazırlanabilmeleri için okullarda öğretmen ve öğrencilerle birlikte uygulama çalışmaları yapmalarına olanak sağlayan bir derstir. Bu ders bir yıl boyunca öğretmen adayına okul yaşamına kapsamlı bir biçimde katılma olanağı sunmaktadır (Çiçek ve İnce, 2005).

Öğretmen adaylarının son sınıfta aldıkları bu derslerde her hafta; bir günlük plan hazırlama, hazırlanan planları uygulama, yapılan uygulamaların öğretmen, öğretim elemanı ve öğrenciler tarafından değerlendirilmesi, bu değerlendirmeler doğrultusunda gerekli düzeltmelerin yapılarak yeniden uygulanması ve tüm etkinlikleri içeren bir portfolyonun hazırlanması çalışmaları yer almaktadır (YÖK, 1998). Tablo 1’de bu derslerin yürütülmesinden sorumlu olan kişiler ve görevli oldukları kurumlar verilmektedir (Hacıoğlu ve Alkan, 1997).

Tablo1. Öğretmenlik Uygulaması Dersinde Görevli Kişiler

<i>Fakülte</i>	<i>Uygulama Okulu</i>
Yönetici	Yönetici
Öğretim Elemanı	Uygulama Öğretmeni
Öğretmen Adayı	Öğrenci

Bununla birlikte gerek ilgili kişilerle yapılan informal görüşmeler, gerekse konuyla ilgili yapılan çalışmalar (Aksu ve Demirtaş, 2006; Aydın, Selçuk ve Yeşilyurt, 2007; Kudu, Özbek ve Bindak, 2006; Özmen, 2008; Pırasa ve Çınar, 2007; Sılay ve Gök, 2004; Yeşil ve Çalışkan, 2006) uygulama derslerinde birçok problemin yaşandığını da ortaya koymaktadır.

Öğretmenlik uygulaması dersini alan öğrencilerin geliştirdiği düşünce ve tutumların olumlu ya da olumsuz oluşu, dersin başarı düzeyi hakkında bilgi verir. Sürecin doğru işlenip işlenmediği, hedeflenen kazanımların kazanılıp kazanılmadığı konusunda uygulamanın en önemli ögesi olan öğretmen adaylarının görüşlerinin saptanması, uygulama sürecindeki eksikliklerin giderilmesi için önem taşımaktadır (Özçelik, 2012: 518). Bu nedenlerle, bu araştırmada öğretmen adaylarının süreçte yaşadıkları sorunlara ve bunlara çözüm önerilerine ilişkin görüşleri esas alınmış ve Öğretmenlik Uygulaması dersinin öğretmenlik mesleğine hazırlanan öğrenciler üzerindeki etkisi araştırılmaya çalışılmıştır.

Bu araştırmanın temel amacı; Coğrafya bölümü öğrencilerinin pedagojik formasyon programı kapsamında aldıkları Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında karşılaştıkları sorunları ve çözüm önerilerini ortaya koymaktır. Bu temel amaç doğrultusunda çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır?

1. Coğrafya öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersinde yaşanan sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Coğrafya öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersinin verimliliğini arttırmaya yönelik önerileri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada, Öğretmenlik Uygulaması dersini Coğrafya öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda değerlendirmek üzere betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri; geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 2009: 77).

Çalışma Grubu

Araştırmaya 2014–2015 öğretim yılı bahar döneminde, Karabük Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü son sınıf öğrencileri arasından pedagojik formasyon eğitimi alan 140 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan coğrafya öğretmen adaylarına ilişkin bilgiler Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Araştırmaya katılan coğrafya öğretmen adaylarının cinsiyet ve öğrenim türü bilgileri

Değişkenler	Demografik Özellikler	Öğrenci sayısı (n=140)	Yüzde (%100)
Cinsiyet	Erkek	65	46.4
	Kız	75	53.6
Öğretim Türü (Program)	Birinci Öğretim	63	45.0
	İkinci Öğretim	55	39.3
	Uzaktan Eğitim	22	15.7

Tablo 2’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan coğrafya öğretmen adaylarının % 46.4’ü (n= 65) erkek ve % 53.6’sı (n=75) kızlar oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının % 45’i (n=65) birinci öğretim, % 39.3’ü (n=55) ikinci öğretim ve 22 öğrenci (% 15.7) uzaktan eğitim öğrencisidir.

Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak coğrafya öğretmen adaylarına Aytaçlı (2012) tarafından alanyazından yararlanarak düzenlediği anket ve açık uçlu soru formu kullanılmıştır. Uzman görüşleri ile yapılan düzeltmeler sonucunda anket formu: Öğretmenlik Uygulaması dersinde yaşanan sorunlara ilişkin ölçek maddeleri “*evet*”, “*kısmen*”, “*hayır*” şeklinde derecelendirilmiş 11 maddeden oluşmuştur. Uygulaması dersinin verimliliğini arttırmaya yönelik önerileri belirlemek için bir açık uçlu soru formu oluşturulmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmada anket ile toplanan veriler SPSS 15.0 istatistik programı kullanılarak bilgisayar ortamına girişleri yapılmış ve betimsel istatistik tekniklerinden frekans ve yüzde değerleri hesaplanarak analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bulguların frekans ve yüzde değerleri tablolaştırılmıştır. Öğretmen adaylarının anketteki öneriler ile ilgili açık uçlu soruya verdikleri cevaplar listelenerek, frekans tabloları oluşturulmuştur.

BULGULAR

Coğrafya Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Yaşanan Sorunlara İlişkin Görüşleri

Öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersinde yaşanan sorunlara ilişkin görüşleri Tablo 3’te sunulmaktadır.

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinde Yaşanan Sorunlara İlişkin Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri.

İfadeler	Evet		Kısmen		Hayır	
	f	%	f	%	f	%
1. Uygulama okuluna ulaşımım zor oldu.	47	33.6	34	24.3	59	42.1
2. Uygulama okulunun olanakları yeterli değildi.	34	24.3	45	32.1	61	43.6
3. Uygulama okulunda yöneticileri bize gerekli konularda yol göstermedi.	21	15.0	32	22.9	87	62.1
4. Uygulama elemanından yeterli destek göremedim.	11	7.9	27	19.3	102	72.9
5. Uygulama öğretmeninden yeterli destek göremedim.	10	7.1	27	19.3	103	73.6
6. Öğretmenlik uygulamasında dört yıldır öğrendiğim kuramsal bilgileri aktaramadım.	23	16.4	38	27.1	79	56.4
7. Dersi öğrencilere uygun bir şekilde öğretmede sıkıntılarım oldu.	15	10.7	33	23.6	92	65.7
8. Öğrenciler dersi benim işlememi istemedi.	9	6.4	14	10.0	117	83.6
9. Öğretim elemanının sorumlu olduğu öğretmen adayı sayısının fazlalığından olumsuz etkilendim.	19	13.6	29	20.7	92	65.7
10. Uygulama öğretmenin sorumlu olduğu öğretmen adayı sayısının fazlalığından olumsuz etkilendim.	18	12.9	30	21.4	92	65.7
11. Uygulamaya birlikte gittiğim grup arkadaşlarımla olumsuzluklar yaşadım.	6	4.3	11	7.9	123	87.9

Tablo 3 incelendiğinde öne çıkan bulgular şunlardır:

✓ Coğrafya öğretmen adaylarının yarısından fazlası uygulama okuluna ulaşımında zorlukla karşılaşmaktadır. Anketteki açık uçlu soruya verilen

cevaplarda da öğretmen adaylarının uygulama okuluna ulaşımında zorlandıklarını belirtmeleri bu bulguyu destekler niteliktedir.

✓ Öğretmen adaylarının yarıdan fazlası uygulama okulu olanaklarının kısmen yeterli bulmadığını ya da yeterli bulmadığını ifade etmektedir. Uygulama okulları seçilirken dikkat edilmesi gereken birçok ölçüt vardır. Bunların en başında; okulu araç ve gereç bakımından donanımlı, ulaşımı kolay, sınıfın fiziki ortamı öğrenci seviyesine uygun olma vb. ölçütler bakımından uygun olmalıdır. Öğretmen adayları anketin bu maddeye verdiği cevaplar incelendiğinde yaptıkları uygulama okullarında uygun eğitim ortamlarının tam olarak sağlanmadığı söylenebilir.

✓ Öğretmen adaylarının yaklaşık yarısı, öğretmenlik uygulamasında dört yıldır öğrendiğim kuramsal bilgileri aktaramadığını belirtmiştir. Öğretmen adayları anketteki açık uçlu soruya verdikleri cevaplarda da alan eğitimi derslerinde öğrendikleri bilgileri okullardaki uygulama derslerinde kullanamadıklarını belirtmektedir.

✓ Coğrafya öğretmen adaylarının % 87.9'u uygulamaya birlikte gittiği grup arkadaşlarıyla sorun yaşamadığını, % 83.6'sı uygulama okulundaki öğrencilerinin ders anlatımını beğendiğini, % 73'ü öğretim elemanından ve uygulama öğretmeninden yeterli desteği aldığını belirtmişlerdir.

Coğrafya Öğretmen Adaylarının Okul Uygulamaları Derslerinin Verimliliğini Arttırmaya Yönelik Önerileri

Tablo 4. Coğrafya öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması derslerinin verimliliğini arttırmaya yönelik *önerilerinin* frekansları

Öneriler	f
Öğretmenlik uygulaması süresince coğrafya öğretmen adaylarına daha fazla sayıda ders işleme imkânı verilmelidir.	25
Uygulama okulları daha dikkatli seçilmelidir.	23
Ders anlatımı sırasında uygulama öğretim elemanının sık sık müdahale etmemelidir.	15
Uygulama okullarında aday öğretmen sayısı az olmalı	14
Okul uygulamaları ile ilgili daha detaylı bilgilendirme yapılmalıdır.	10
Staj günü sayısı fazla olmalıdır.	9
Aday öğretmenin öğrencinin derse ilgisini çekecek öğretim yöntem ve tekniklerini kullanmalıdır.	8

Farklı sınıflarda da derse girilmeli ve ders anlatılmalıdır.	7
Uygulama okullarının seçiminde öğrencilerin yoğun olarak kaldığı yurtlara, evlere yakın olan yerler tercih edilmelidir.	7
Staj günleri üniversitede ders programı dikkate alarak hazırlanmalıdır.	6
Akıllı tahtayı doğru ve etkili kullanma konusunda öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin bilgilendirilmelidir.	6
Öğretmenlik uygulaması derslerinin olduğu dönemlerde fakültede daha az ders işlenmeli ya da hiç işlenmemelidir	4
Staj ücreti verilmelidir.	4
Okullarda ders dışında daha fazla görev alınması (idari vb.)	4
Staj süresi yetersiz. En az 2 dönem olmalıdır.	4
Uygulama öğretim elemanı tarafından sıkı denetim yapılmalıdır.	3
Uygulama okulundaki öğrencilerin öğretmen adayını ciddiye alacak önlemler alınmalıdır.	4
Uygulama öğretim elemanına düşen aday öğretmen sayısı az olmalıdır.	2
Okullarda internet kullanımını yaygınlaştırmalıdır.	1
Öğretim elemanı daha ilgili olmalıdır.	1
Ders anlatımı sonrası geri dönüşler sağlanmalıdır.	1
Kıyafette farklı uygulamalar olmamalıdır.	1
Uygulama değişik okullarda yapılmalıdır.	1

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan coğrafya öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması derslerinin verimliliğini arttırmaya yönelik şu öneriler ön plana çıkmıştır:

✓ Öğretmenlik uygulamaları süresince öğretmen adaylarına daha fazla sayıda ders işleme imkânı verilmelidir.

✓ Uygulama okulları seçilirken daha dikkatli olunması gerekmektedir. Örneğin; Coğrafya öğretmen adaylarını; meslek liselerine, ders araç ve gereçlerin yetersiz olduğu okullara, ulaşım imkanlarının yetersiz olduğu okullara gönderilmemelidir.

✓ Uygulama öğretim elemanı ve öğretmeni, aday öğretmen ders anlatırken gereğinden fazla müdahale etmemelidir. Öğretmen adayı sınıf yönetimini tek başına sağlamalıdır.

✓ Uygulama öğretmenin ve öğretim elemanının sorumlu olduğu aday sayısının fazla olmamalı ve 2-3 öğretmen adayı ile sınırlı tutulmalıdır.

✓ Okul uygulamalarından önce öğretmen adayları daha fazla bilgilendirilmelidir.

- ✓ Coğrafya öğretmen adaylarına daha fazla staj yapma fırsatı verilmelidir.
- ✓ Coğrafya öğretmen adayları uygulama okulunda ders anlatırken farklı öğretim yöntem ve teknikleri kullanılmalıdır.
- ✓ Coğrafya öğretmen adayı sadece bir sınıfta derse girmemeli, farklı sınıflarda da deneyim kazanabilecek ortamlar oluşturulmalıdır.
- ✓ Üniversite ders programı okul uygulamasına göre düzenlenmelidir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmada, coğrafya öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarında karşılaşılan sorunlar ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri belirlenmiştir. Öğretmenlik Uygulaması derslerinin sorumlularının bu derslerle ilgili yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara ilişkin ileri sürdükleri çözüm önerileri bu derslerin amacına ulaşabilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Araştırmada ortaya çıkan temel sonuç, Öğretmenlik Uygulaması derslerinde öğretmen adaylarının birçok açıdan farklı sorunlar yaşadığı yönündedir. Bu araştırmada ortaya çıkan görüşler, alana ilişkin yapılan pek çok araştırma (Aytaçlı, 2012; Kavas ve Bugay, 2009; Özmen, 2008; Köroğlu, Başer ve Yavuz, 2000; Yesilyurt ve Semerci, 2011; Ergenekon, Özen ve Batu, 2008; Woods ve Weasmer, 2003; Conderman ve diğerleri, 2005; Yapıcı ve Yapıcı, 2004; Dursun ve Kuzu, 2008; Güzel, Berber ve Oral, 2010) sonucuyla büyük ölçüde benzerlikler taşımaktadır. Diğer bir ifadeyle okul uygulamalarında yaşanan sorunlar sadece coğrafya öğretmenliği alanına özgü olmayıp diğer öğretmenlik alanlarında da yaşanan ortak sorunlardır. Gerek okul öncesi, gerek ilköğretim ve gerekse ortaöğretim alanlarına öğretmen yetiştiren kurumlardaki uygulamalarda da bu sorunların yaşandığı düşünülmektedir.

Bu araştırmada coğrafya öğretmen adaylarının büyük bir kısmı öğretmenlik uygulamaları süresince kendilerine daha fazla sayıda ders işleme imkânı verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Kendilerinin sadece bir ya da iki kez sınıf ortamında ders anlatma fırsatı bulduklarını ancak bunun yeterli olmadığını ifade etmişlerdir. Coğrafya öğretmen adayları bir günlerinin okulda geçmesine rağmen zamanın büyük bir kısmının ders gözleme ile geçtiğini ve çok az kendilerini gösterme imkanı bulduklarını belirtmişlerdir. Bu bulgu ile benzer nitelikte Aytaçlı (2012) çalışmasında öğretmen adayının (f= 35) önerilerinden birisinin öğretmenlik uygulamaları süresince öğretmen adaylarına daha fazla ders işleme imkânının verilmesi önerisi

olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinde işledikleri ders sayısını yeterli deneyim kazanabilmeleri açısından yeterli görmedikleri anlaşılmaktadır. Öğretmen adayları bu ders için verilen ders saatinin çok uzun olmasına rağmen kendilerinin ders işleme sürelerinin sınırlı kaldığını belirtmektedir. Kavas ve Bugay (2009), Özmen (2008) benzer şekilde staj sürelerinin kısa olduğunu belirterek öğretmenlik uygulaması dersinin uygulama süresinin arttırılmasını önermiştir.

Bu çalışmada coğrafya öğretmen adayları uygulama okullarının daha dikkatli seçilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının yarısından fazlası uygulama okulu olanaklarını kısmen yeterli bulmadığını ya da yeterli bulmadığını ifade etmektedir. Oysa okulun araç gereç bakımından donanımlı olması, eğitim kaynaklarının ve okul atmosferinin uygun olması uygulama okullarının seçiminde dikkate alınması gereken ölçütler arasındadır. Köroğlu, Başer ve Yavuz (2000) çalışmalarında Milli Eğitim Müdürlüğü'nün uygulama okullarını seçerken okulların fiziki şartlarını, öğretmenlerin ders yükünü göz önüne almalarını istediklerini belirtmiştir. Atmış (2013) öğretmen adaylarının uygulama okulunda yetersiz fiziki imkanlar, materyal eksikliği, kalabalık ve dar sınıflardan kaynaklanan sorunlar yaşadıkları görülmüştür. Canbolat (2014) çalışmasında grafik ve görsel sanatlar öğretmen adayları uygulama okulundaki teknolojik araçların yetersiz olduğunu, öğretmen adaylarının ders işlemek için uygun bir sınıf ortamı bulmakta zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir. Benzer bulguya ulaşan araştırma sonuçları da dikkate alındığında öğretmen adayları uygulama okullarının fiziki ortam, ulaşım, ders araç-gereç durumu vb. kriterler dikkate alınarak belirlenmelidir.

Bu çalışmada öne çıkan bir diğer sonuca göre; uygulama öğretim elemanı ve öğretmeni üzerinde coğrafya aday öğretmen sayısı fazla olmalıdır. Danışmana düşen aday sayısının fazla olması nedeniyle, her hafta hazırlanan çalışmalar yeterince incelenip, dönüt verilemeyeceği de açıktır. Bu konuyu çalışan araştırmalar da (Özmen, 2008; Yesilyurt ve Semerci, 2011; Yiğit ve Alev, 2003; Ergenekon, Özen ve Batu, 2008; Woods ve Weasmer, 2003; Conderman ve diğerleri, 2005; Yapıcı ve Yapıcı, 2004; Dursun ve Kuzu, 2008; Güzel, Berber ve Oral, 2010) benzer sonuca ulaşmıştır. Örneğin; Köroğlu, Başer ve Yavuz (2000) Uygulama rehber öğretmenleri rehberlik edecekleri öğretmen adayı sayısının mevcut durumda fazla olduğunu, öğretmen sayısının en fazla 2-3 arası olması ve uygulama okulu sayısının artırılması gerektiği düşüncesine sahip oldukları bulgusuna

ulaşmıştır. Demir (2012) araştırmasında danışmanın üzerine düşen öğretmen adayı sayısının çok fazla olduğu ve bu durumdan ötürü danışmanları ile yeterli iletişimi kuramadıkları, tek danışmanın kendilerini yetmediği ve birçok konuda eksiklerle okullara gittikleri görülmektedir. Ön bilgi alma, yönlendirme, dönüt alma etkinlikler ile ilgili raporları hazırlama gibi konularda sorunlarla karşılaştıkları görüldüğünü tespit etmiştir.

Uygulama öğretmenin sorumlu olduğu aday sayısının fazla olması dile getirilen sorunlardan bir diğeridir. Yapılan ödeme gereği bir öğretmene en az 6 aday gönderilmesi gerekmekte, programlar gereği 6 aday da aynı saatlere girebilmektedir. Bu durum sınıf içinde başta oturacak yer bulamama, sınıfın kalabalıklaşmasına yol açma gibi fiziksel problemlerin yanı sıra, sınıf yönetimi sorunlarını da beraberinde getirmektedir. Getirilebilecek köklü önerilerden biri, bir öğretmene en az 6 aday gönderilmesi zorunluluğunun kaldırılması iken, var olan düzen içinde iyileştirici öneri öğretim elemanlarının ayarlamalar sırasında öğretmenlerin ders programlarına erişebilmesi, ayrıca öğretmenlerin ders programlarını değiştirmek için idarenin esneklik sağlanması olabilir (Kocadere Arkün ve Aşkar, 2013).

Araştırmaya katılan coğrafya öğretmen adayları, kendilerinin ders anlatımı sonrası geri dönüşler sağlanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Benzer şekilde Aytacı (2012) araştırmasında öğretmen adaylarının (f=11) önemle üzerinde durduğu bir diğer öneri ise öğretim elemanlarının ve uygulama öğretmenlerinin daha fazla geribildirim vermesi gerektiğidir. Sağlam ve Sağlam'ın (2004) araştırmasında benzer şekilde öğretmen adayları uygulama öğretmenlerinin uygulama sonrasında yeterli dönüt vermediğini belirterek bu sorunun kaynağının da uygulama öğretmenlerinin titizlikle seçilmemesi olduğunu ifade etmiştir.

Coğrafya öğretmen adayları uygulama yaptıkları gün sayısının fazla olması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu sayede daha fazla deneyim yapma fırsatı bulacaklarını ifade eden öğretmen adayları bu durumun özellikle farklı sınıflarda yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Benzer bir sonuç Aydın, Selçuk ve Yesilyurt (2007) ve Ergenekon, Özen ve Batu (2008) tarafından yapılan çalışmalarda da bulunmuştur.

Bu araştırmada bir diğer öne çıkan sonuç; coğrafya öğretmen adaylarının, öğrencilerin derse ilgisini çekecek öğretim yöntem ve tekniklerin kullanılması gerektiğini ifade etmeleridir. Öğretmen adayları gerek eğitim

fakültelerinde gerekse pedagojik formasyon programlarında “öğretim ilke ve yöntemleri” ve “özel öğretim yöntemleri” dersleri almaktadır. Bu dersler kapsamında öğretmen adayları geleneksel yöntemlerinin yanında öğrenci merkezli öğretim yöntem ve teknikleri (Probleme dayalı öğrenme, proje tabanlı öğrenme, işbirlikli öğrenme vb..) ile ilgili kuramdan uygulamaya bilgiler verilmektedir. Bu yöntemlerin derslerde kullanılması öğrencilerin başarılarını, tutumlarını ve derse olan ilgilerini arttırmaktadır. Koç ve Yıldız (2012), tarafından yapılan çalışmada sınıf öğretmenliği 4. sınıfta öğrenim gören 19 öğretmen adayından elde edilen 115 yansıtıcı günlük ile elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmada öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasında çoğunlukla anlatım, soru-cevap, tartışma yöntemlerini kullandıkları, okuduğunu anlama etkinliklerinde genellikle geleneksel okuduğunu anlama aşamalarını izledikleri, öğretmen adaylarının çok azı öğretmenlik uygulaması etkinliklerinde öğretim materyalleri kullanmayı tercih ettikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Araştırmanın sonucunda coğrafya öğretmen adayları uygulama okullarının seçiminde öğrencilerin yoğun olarak kaldığı yerlerin tercih edilmesi gerektiğini ileri sürmüşlerdir. Bu sonucu destekleyen Seçer, Çeliköz ve Kayılı'nın (2010) yaptığı çalışmanın sonucuna göre okul öncesi öğretmen adayları, staj okullarını kendileri belirlemeli ve staj okulu, öğretmen adaylarının ikamet ettikleri adrese yakın olmalıdır. Aydın, Selçuk ve Yeşilyurt (2007) Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören ve 222 öğretmen adayına yaptığı araştırmasında, öğretmen adaylarının % 57'si (n= 125) uygulama okulunun kaldığı yere çok uzak olduğunu belirtmişlerdir. Çalışmada uygulama okullarının öğretmen adaylarının ulaşımı açısından uzak olması, öğretmen adaylarının sorun yaşadıkları ve zorlandıkları durumların başında gelmektedir. Milli Eğitim yöneticilerinin öğretmenlik uygulamalarının olabildiğince çok sayıda okullara yayılmasını talep etmesi öğretmen adaylarının bu sorunlarının büyümesinde önemli bir etken olarak düşünülebilir. Bu soruna bağlı olarak öğretmen adaylarının staj okullarına devamlarında aksamalar yaşandığı araştırmacılar tarafından gözlemlenmiştir.

Çalışmaya katılan coğrafya öğretmen adayları staj günlerinin üniversitedeki ders programı dikkate alarak hazırlanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Benzer bir sonuç Demir (2012) tarafından bulunmuş ve staj dönemlerinde öğretmen adaylarının ders yüklerinin azaltılması gerektiği sonucu-

na ulaşılmıştır. Bu çalışmada ayrıca öğretmen adayları uygulama öğretim elemanının daha ilgili olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Aksu (2004), 526 öğretmen ile yaptığı çalışmada, öğretmenler öğretim elemanlarını okullarında daha fazla görmek istediklerini, süreçte yetkilendirilmeleri gerektiğini, öğretim elemanlarının adaylarla ilgilenmedikleri sonucuna ulaşmıştır.

Coğrafya öğretmen adayları, uygulama okulundaki öğrencilerin öğretmen adayını pek fazla ciddiye almadıklarını, bir öğretmene yapılmaması gereken davranışları kendilerine yaptıklarını ve bu durumda kendilerini bir öğretmen gibi göremediklerini belirtmişlerdir. Benzer bir sonuç Demir (2012) tarafından sosyal bilgiler öğretmen adayları üzerine yapılan çalışmada da bulunmuştur. Öğretmen adaylarının sınıflarda varlıklarını ortaya koymada zorluk çektiklerini ve yabancılaşma hissettiklerini belirtmişlerdir. Bu durumun öğrencilere sağlanan imkan ve gösterilen davranış şekli ile ilgili olduğu görülmüştür. Adayların kendilerini öğretmen gibi hissetmeleri için gerekli desteği görmedikleri çalışmamızın ortaya çıkardığı diğer bir sonuç olarak ifade edilebilir.

ÖNERİLER

Öğretmenlik uygulaması derslerini okutan tüm öğretim elemanları bu derslerin hedeflerini eğitim-öğretim dönemi başında öğretmen adaylarına bildirmelidir. İşlenen derslerin öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni tarafından izlenerek ders sonunda yapıcı önerilerde bulunulmalıdır. Öğretmen adayının uygun öğretmen davranışları/becerileri uygulama öğretmeni ve öğretim elemanı tarafından pekiştirilmelidir. Uygulama okullarına gönderilen öğretmen aday sayısı uygulama okulunun fiziksel ve eğitimsel koşullarına uygun şekilde belirlenmelidir. Öğretmen adaylarına uygulama okulunda farklı dersleri ve farklı öğretmenleri gözlemleme olanağı verilmelidir. Öğretmen adaylarına uygulama okulunda daha çok ders işleme imkânı verilmelidir.

Bu çalışmada, Karabük Üniversitesinde pedagojik formasyon eğitimi alan coğrafya öğretmen adayları örneklem olarak alınmıştır. Yapılacak çalışmalarda Türkiye'deki diğer üniversitelerdeki veya tüm üniversitelerdeki coğrafya öğretmen adayları örneklem olarak alınabilir. Bu araştır-

mada araştırma modeli olarak tarama modeli kullanılmıştır. Yapılacak araştırmalarda tarama modeli dışında başka nicel ve nitel araştırma modelleri kullanılarak aynı araştırma tekrarlanabilir.

KAYNAKÇA

AÇIKALIN, A. (2000). Öğretmen yetiştirme sorununa kaotik bir yaklaşım, *II.Ulusal Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, 10-12 Mayıs, Çanakkale. Bildiriler Kitabı.

ADIGÜZEL, A. (2008). *Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program Standartlarının gerçekleştirme düzeyi* (Yayımlanmış Doktora tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

AKSU, M. B. (2004). Fakülte – okul işbirliği semineri ve uygulama sürecinin değerlendirilmesi: Malatya ili örneği. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*. Malatya İnönü Üniversitesi, 6-9 Temmuz, Malatya. Bildiriler Kitabı.

AKSU, M. B. ve DEMİRTAŞ, H. (2006). Öğretmen adaylarının Okul Deneyimi II dersine ilişkin görüşleri (İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği). *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(11), 3-21.

ALKAN, C. (1987). *Öğretmenlik uygulamaları el kitabı* Ankara: Yargıçoğlu Matbaası.

ALKAN, C. ve HACIOĞLU, F. (1997). *Öğretmenlik uygulamaları*. Ankara: Alkım Yayınevi.

ATMIŞ, S. (2013). *Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecini değerlendirmelerine yönelik görüşlerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.

AYDIN, S. SELÇUK, A. ve YEŞİLYURT, M. (2007). Öğretmen adaylarının “Okul Deneyimi II” dersine ilişkin görüşleri (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Örneği). *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 75-90.

AYKAÇ, N. (2004). Türkiye’de ve bazı ülkelerde öğretmen yetiştirme uygulamaları (Türkiye, İsviçre, Almanya, ABD ve Japonya Örneği), *Çağdaş Eğitim*, 308, 34-43.

AYTAÇLI, B. (2012). İlköğretim matematik öğretmenliği lisans programında yer alan okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinin

değerlendirilmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.

CANBOLAT, C. (2014). *Grafik ve görsel sanatlar öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine yönelik görüşleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

CONDERMAN, G., MORIN, J., & STEPHENS, J. T. (2005). Special education student teaching practices. *Preventing School Failure*, 49(3), 5-10.

ÇİÇEK, Ş. ve İNCE, M. L. (2005). Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecine ilişkin görüşleri. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 16(3), 146-155.

DEMİR, Ö. ve ÇAMLI, Ö. (2011). Öğretmenlik uygulaması dersinde uygulama okullarında karşılaşılan sorunların sınıf ve okul Öncesi öğretmenliği öğrenci görüşleri çerçevesinde incelenmesi: Nitel bir çalışma, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 117-139.

DEMİR, Y. (2012). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının okul deneyimi dersi kapsamında karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.

DURSUN, Ö. Ö. ve KUZU, A. (2008). Öğretmenlik uygulaması dersinde yaşanan sorunlara yönelik öğretmen adayı ve öğretim elemanı görüşleri. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 159-178.

ERGENEKON, Y., ÖZEN, A. ve BATU, E.S. (2008). Zihin engelliler öğretmenliği adaylarının öğretmenlik uygulamasına ilişkin görüş ve önerilerinin değerlendirilmesi, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 8(3), 857-891.

GIEBELHAUS, C. & BOWMAN, C. L., 2002. Teaching mentors: Is it worth the effort? *The Journal of Educational Research*, 95(4), 246-254.

GÜNÇER, B. (1999). *Sunu: Aday öğretmen kılavuzu*. Ankara: YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Kitapları.

GÜZEL, H., BERBER ve N. C., ORAL, İ. (2010). Eğitim fakültesi uygulama okulları işbirliği programında görevli öğretmenlerin ve öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulamasına yönelik görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(1) 19-36.

HACIOĞLU, F. ve ALKAN, C. (1997). *Öğretmenlik uygulamaları - öğretim teknolojisi*. Alkım Yayınevi. Ankara.

HACIÖMEROĞLU, G. ve ŞAHİN, Ç. (2011). Sınıf öğretmen adaylarının uygulama öğretmenleri hakkındaki özel alan yeterlilik algısı. *Mustafa Kemal University Journal of Social Sciences Institute*, 15, 473 – 48.

HARMANDAR, M., BAYRAKÇEKEN, S., KINCAL, R.Y, BÜYÜKKASAP, E., ve KIZILKAYA, S. (2000). Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesinde okul deneyimi uygulaması ve sonuçlarının değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*. Sayı 148.

KARASAR, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (19. Baskı). Ankara: Nobel Yayın.

KAVAS, A. B. ve BUGAY, A. (2009). Öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitimlerinde gördükleri eksiklikler ve çözüm önerileri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 13-21

KAVCAR, C. (1999). Nitelikli öğretmen sorunu. *21.yy'ın eşliğinde Türk Eğitim Sistemi sempozyumu*. Ankara: Tekışık Yayıncılık.

KINCAL, R.Y. (2004). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Ankara: Nobel Yayınevi.

KOCADERE ARKÜN, S. ve AŞKAR, P. (2013). Okul uygulamaları derslerine ilişkin görüşlerin incelenmesi ve bir uygulama modeli önerisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(2), 27-43.

KOÇ, C. ve YILDIZ, H. (2012). Öğretmenlik uygulamasının yansıtıcılığı: günlükler, *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 164(37), 223-236.

KÖROĞLU, H., BAŞER, N. ve YAVUZ, G. (2000). Okullarda uygulama çalışmalarının değerlendirilmesi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 85 – 95.

KUDU, M., ÖZBEK, R. ve BİNDİK, R. (2006). Okul Deneyimi- I uygulamasına ilişkin öğrenci algıları (dicle üniversitesi örneği). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(15), 99-109.

MEB (1998). *Fakülte-Okul İşbirliği, Milli Eğitimi Geliştirme Projesi*. Ankara: Öğretmen Eğitimi Dizisi.

ÖZÇELİK, N. (2012). Yabancı dil öğretmen adaylarının okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(2), 515-536.

ÖZKAN, H. H., ALBAYRAK, M. ve BERBER, K. (2005). Öğretmen adaylarının ilköğretim okullarında yaptıkları öğretmenlik uygulamasının yetişmelerindeki rolü. *Milli Eğitim Dergisi*, 33(168).

ÖZMEN, H. (2008). Okul Deneyimi - I ve Okul Deneyimi - II derslerine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 25-37.

PIRASA, N. ve ÇINAR S. (2007). Öğretmenlik uygulaması dersinde uygulama öğretmenlerinin karşılaştıkları temel sorunlar ve çözüm önerileri. *İlköğretim Kongresi: İlköğretimde Eğitim ve Öğretim*, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü.

SANDS, M., ÖZÇELİK, D. A., BUSBRIDGE J. ve DAWSON, D. (1997). *Okullarda uygulama çalışmaları*, Ankara: YÖK/Dünya Bankası Millî Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Yetiştirme.

SARITAŞ, M. (2007). Okul deneyimi I uygulamasının aday öğretmenlere sağladığı yararlar konusundaki görüşlerin değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 20(1), 121-143.

SEÇER, Z., ÇELİKÖZ, N. ve KAYILI, G. (2010). Okul öncesi öğretmenliği okul uygulamalarında yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*. 7(1), 128-152.

SILAY, İ. ve GÖK, T. (2004). Öğretmen adaylarının uygulama okullarında karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunları gidermek amacıyla hazırlanan öneriler üzerine bir çalışma *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, İnönü Üniversitesi, Malatya.

SÖNMEZ, V. (2000). *Eğitimin tarihsel temelleri öğretmenlik mesleğine giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.

ŞİMŞEK, H. (2005). Orta öğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans programına devam eden öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 2-26.

ÜNLÜÖNEN, K., ve BOYLU, Y. (2007). Ticaret ve turizm eğitim fakültesinde uygulanan okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine yönelik öğretmen ve öğretim elemanı görüşleri üzerine bir araştırma. *Milli Eğitim*, 173, 331-360.

WONG J. L. N., & TSUI A. B. M. (2007). How do teachers view the effects of school-based in-service learning activities? A case study in China. *Journal of Education for Teaching*, 33(4), 457-470.

WOODS, A. M., & WEASMER, J. (2003). Great expectations for student teachers: Explicit and implied. *Education*, 123(4), 681-688.

YAPICI, Ş. ve YAPICI, M. (2004). Öğretmen adaylarının Okul Deneyimi I dersine ilişkin görüşleri. *İlköğretim Online*, 3 (2) 54-59.

YEŞİL, R. ve ÇALIŞKAN, N. (2006). Okul Deneyimi I dersinden öğrencilerin beklentileri ve karşılanma düzeyi, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 55-72.

YEŞİLYURT, E. ve SEMERCİ, Ç. (2011). Uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulaması sürecinde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri, *Akademik Bakış Açısı Dergisi*, 27, 1- 23

YİĞİT, N. ve ALEV, N. (2005). Etkili öğretmen yetiştirme açısından okul deneyimi derslerinin değerlendirilmesi, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 91- 103.